

Forklaring: Nedbetalingskreditt forbruker

Du er i ferd med å inngå en avtale om nedbetalingskreditt, eller gjeldsbrevlån som det også heter. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de "Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt" (SEF-opplysninger). Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart – vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du signerer.

Hva slags kreditt?

Nedbetalingskreditt passer best når du trenger et bestemt beløp og gjerne til store anskaffelser, for eksempel kjøp av bolig eller bil. Dersom du tar opp lån sammen med andre vil dere alle være ansvarlige for å betale tilbake hele lånet.

Dersom du har behov for løpende kreditt som kan svinge litt fra måned til måned, for eksempel for å jevne ut store utgifter som kommer med ujevne mellomrom, kan en avtale om personkreditt eller et kredittkort ofte være en bedre løsning. En annen mulighet er såkalt rammekreditt med pant i bolig, der du kan trekke på kreditten innenfor den avtalte kredittrammen.

Det koster å ta opp kreditt, både i form av renter og etableringsgebyr mv. Kostnadene kan øke med høyere renter. Du bør derfor spare noe og skaffe deg en buffer til uforutsette utgifter.

Effektiv rente

I SEF-opplysningene finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved kreditten, og beregnes på samme måte av alle kredittyttere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel om du vil sammenligne tilbud fra flere banker.

Annuitetslån og serielån

I tillegg til renter må du nedbetale selve kredittbeløpet ved avdrag. Som regel bruker bankene såkalt *annuitetslån*, og gjerne ved månedlige terminer. Med terminbeløp menes summen av avdrag, renter og omkostninger, kort sagt: Det du skal betale til banken hver måned.

Ved et annuitetslån er terminbeløpene like store i hele kredittens løpetid, forutsatt at renten er uendret. I og med at lånet er størst i starten, før du har nedbetalt noe særlig, vil renten utgjøre en større andel av terminbeløpet da. Etter hvert vil lånet og renten i kroner bli mindre, og avdraget utgjøre en større andel av hvert

terminbeløp. Dersom du ønsker å betale ned lånet raskere, bør du innbetale ekstra avdrag.

Noen banker tilbyr alternativt et såkalt serielån, der *avdraget* hver måned er like stort. I tillegg kommer renter og omkostninger. Da lånet er størst i starten, og derved også rentebeløpet, vil de månedlige terminene være størst til å begynne med og så bli mindre etter hvert.

Fordelen med annuitetslån er et fast terminbeløp, som i starten er lavere sammenlignet med et serielån med samme løpetid. Ulempen er at lånet nedbetales langsommere i starten. Forutsatt uendret rentesats, vil du derfor betale mer i renter i sum ved et annuitetslån.

Hva må du tenke på før du tar opp lånet?

- Det er alltid en viss risiko forbundet med å ta opp et lån. Det er en langsiktig avtale som binder din økonomi i mange år fremover. Selv om banken foretar en kredittvurdering av deg, kan det oppstå uforutsette omstendigheter. Dette kan for eksempel være at du går ned i lønn, gjennomgår et samlivsbrudd eller får økte levekostnader.
- Risikoen for høyere rente.
- Sørg for at du har en livssituasjon, en inntekt og en gjeld etter låneopptaket som er i tråd med dine forventninger.
- Dersom det er nødvendig med tilleggssikkerhet for å oppnå ønsket lånesum, er det viktig at du tenker gjennom hva dette betyr. Dette vil innebære et større lån og høyere økonomiske utgifter for deg, og en økonomisk forpliktelse for den som stiller tilleggssikkerheten. Slik tilleggssikkerhet kan for eksempel være realkausjon fra nær familie eller andre (pant i deres bolig). Banken kan kreve betaling av realkausjonisten dersom du ikke betaler lånet.
- Dersom du ved kjøp av bolig skal inngå avtaler som leie før eie, garantier fra selger, avtale om deleie eller liknende, er det viktig at du setter deg grundig inn i hva dette innebærer for ditt kjøp.

Angrerett og betenkningstid

Mange nedbetalingskreditter er sikret med pant i bolig. Ved lån sikret med pant i bolig har du en betenkningstid på minst 7 dager. I andre tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Dersom du benytter angreretten, må du likevel betale renter for den tiden du har utnyttet kreditten, og eventuelle etableringskostnader.

Delvis innfrielse

Du kan når som helst velge å nedbetale kreditten helt eller delvis. Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for den utnyttede kreditten bare fram til du har tilbakebetalt det. Unntak gjelder for fastrentelån, som forklart nedenfor.

Personopplysninger

For å gjennomføre avtalen med kunden og for å etterleve lovpålagte plikter vil kredittyster behandle personopplysninger om kunden. Dette vil blant annet være identifikasjons – og kontaktopplysninger, kredittopplysninger, inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld. For ytterligere informasjon om kredittysters behandling av personopplysninger og for kontaktinformasjon til personvernombud eller annen ansvarlig, se personvernerklæringen til kredittyster.

Renteendringer

Lånet løper ofte over mange år, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett til å endre avtalen etter finansavtaleloven.

Det vanlige er å avtale flytende rente. Da vil banken kunne endre renten med to måneders varsel, dersom det foreligger en saklig grunn.

Du kan alternativt avtale *fastrente* for f.eks. tre, fem eller ti år. Da kan banken ikke sette opp renten i denne perioden. Ulempen ved fastrente er at dersom det alminnelige rentenivået faller, vil du ikke få glede av lavere rente før perioden med fast rente er over. Og hvis du ønsker å innfri lånet i denne perioden, og rentenivået da er lavere enn ved starten av perioden, må du betale banken en rentetapserstatning. Fastrente passer derfor best som en slags forsikringsordning, dersom du ikke vil tåle særlig høyere rente enn dagens når du tar opp lånet, eller for en del av dine lån.

Noen banker tilbyr renteberegning ved såkalt *referanserente med tillegg av en margin*. En referanserente beregnes av en offentlig tilgjengelig kilde, slik at lånerenten din for eksempel knyttes til NIBOR eller Nowa som fastsettes av NoRe eller Norges Bank. Valutalån fastsettes gjerne til referanserenten i den avtalte valuta. Øker referanserenten på grunn av endringer i styringsrente eller etterspørsel i markedet, vil også lånerenten din gå opp straks og uten varsel. Går referanserenten ned, settes lånerenten ned på samme måte.

Heving

I visse tilfeller har banken rett til å heve kredittavtalen, dvs. kreve at lånet tilbakebetales i sin helhet etter et kort varsel. Det gjelder for eksempel dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs e.l. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, for eksempel til å stille ny sikkerhet.

Hva skjer om du ikke betaler?

Dersom du ikke betaler lånet ditt, vil det innen kort tid/få ubetalte avdrag medføre

- mislighold og inndrivelse av lånet som kan medføre store ekstra kostnader,
- forsinkelsesrenter, som er høyere enn avtalt lånerente
- tvangssalg av panteobjektet
- betalingsanmerkninger
- det kan også påføre eventuelle samskyldnere eller realkausjonister problemer og medføre at disse får et krav mot deg. Et slikt mislighold og en betalingsanmerknning kan igjen gi deg problemer med å få nye lån.

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale renter eller avdrag på lånet, for eksempel dersom du blir arbeidsledig, går gjennom et samlivsbrudd eller andre uforutsette hendelser.

Dette er en kortfattet og forenklet forklaring. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen.